

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ, ПСИХОЛОГІЇ
ТА БЕЗПЕКИ**

Кафедра менеджменту та економічної безпеки

**УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА В
СУЧАСНИХ УМОВАХ**

кваліфікаційна робота

здобувача вищої освіти

4 курсу заочної форми навчання

Оксани ГАУРЕШ

Науковий керівник:

доцент, кандидат економічних наук

Наталія ШЕВЧЕНКО

Рецензент:

доцент, кандидат економічних наук

Галина ПУШАК

Кваліфікаційна робота допущена до захисту

«___» _____ 2026 р., протокол № ___

Завідувач кафедри менеджменту та економічної безпеки

_____ Марта КОПИТКО

Львів

2026

АНОТАЦІЯ

ГАУРЕШ О. Управління фінансовими ризиками підприємства в сучасних умовах. Рукопис.

Дослідження на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 073 «Менеджмент». – Львівський державний університет внутрішніх справ, МВС України, Львів, 2026.

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню теоретичних і практичних аспектів управління фінансовими ризиками підприємства. У роботі узагальнено сутність фінансових ризиків, визначено їх види та значення для забезпечення стабільної діяльності підприємства. Проведено аналіз системи управління фінансовими ризиками ТДВ «Страхова компанія «Гардіан», оцінено основні фінансові показники діяльності компанії та виявлено проблемні аспекти у сфері управління ризиками. За результатами дослідження запропоновано напрями вдосконалення системи управління фінансовими ризиками ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» з метою підвищення фінансової стійкості, платоспроможності та ефективності діяльності компанії.

Ключові слова: фінансові ризики, страхова компанія, фінансова стійкість, платоспроможність, ризик-менеджмент, управління ризиками, фінансові показники.

ABSTRACT

GAURESH, O. Financial Risk Management in Enterprises under Contemporary Conditions. Manuscript.

Research on the bachelor's degree in specialty 073 «Management». Lviv State University of Internal Affairs, MIA of Ukraine, Lviv, 2026.

This thesis is devoted to the study of the theoretical and practical aspects of managing corporate financial risks. The thesis summarizes the nature of financial risks, identifies their types, and determines their significance for ensuring the stable operation of an enterprise. An analysis of the financial risk management system at Guardian Insurance Company LLC was conducted, the company's key financial performance indicators were evaluated, and problematic aspects in the area of risk management were identified. Based on the research results, directions for improving the financial risk management system of LLC "Insurance Company "Guardian" are proposed with the aim of enhancing the company's financial stability, solvency, and operational efficiency.

Keywords: financial risks, insurance company, financial stability, solvency, risk management, financial indicators.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ	7
1.1. Економічна сутність фінансових ризиків підприємства та причина їх виникнення	7
1.2. Класифікація фінансових ризиків підприємства	12
1.3. Характеристика методів управління фінансовими ризиками підприємства	16
Висновки до першого розділу	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ТДВ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «ГАРДІАН»	22
2.1. Загальна характеристика ТДВ «Страхова компанія Гардіан»	22
2.2. Аналіз фінансово-господарської діяльності ТДВ «Страхова компанія Гардіан»	26
2.3. Оцінка ефективності управління фінансовими ризиками ТДВ «Страхова компанія Гардіан»	30
Висновки до другого розділу	35
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ ТДВ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «ГАРДІАН» В СУЧАСНИХ УМОВАХ	36
Висновки до третього розділу	41
ВИСНОВКИ	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	44
ДОДАТКИ	48

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах господарювання проблема управління фінансовими ризиками підприємства набуває особливої актуальності, оскільки діяльність суб'єктів господарювання здійснюється в умовах високого рівня економічної нестабільності, посилення конкуренції, інфляційних процесів, змін валютного курсу та зростання фінансових загроз. Для страхових компаній ефективно управління фінансовими ризиками має важливе значення, адже саме рівень фінансової стійкості, платоспроможності та здатності своєчасно реагувати на ризикові ситуації визначає стабільність функціонування компанії та рівень довіри клієнтів. У таких умовах виникає необхідність формування ефективної системи управління фінансовими ризиками, здатної забезпечити мінімізацію можливих фінансових втрат і підтримання стабільної діяльності підприємства.

Особливої актуальності питання управління фінансовими ризиками набуває для ТДВ «Страхова компанія «Гардіан», діяльність якого пов'язана зі значним рівнем фінансових, страхових та операційних ризиків. Вплив зовнішніх та внутрішніх факторів, зростання обсягів страхових операцій, нестабільність фінансового ринку та необхідність забезпечення високого рівня платоспроможності потребують постійного вдосконалення системи ризик-менеджменту компанії. Саме тому дослідження теоретичних та практичних аспектів управління фінансовими ризиками, оцінка ефективності системи управління ризиками та розроблення напрямів її вдосконалення є важливими завданнями забезпечення ефективного функціонування страхової компанії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти управління фінансовими ризиками досліджували у своїх працях як зарубіжні, так і вітчизняні науковці, серед яких: І.О. Бланк, В.В. Вітлінський, І.Т. Балабанов, Н.М. Внукова, В.І. Грушко, В.М. Шелудько, Т.А. Говорушко, В.Г. Бабенко та інші. Незважаючи на значний науковий внесок зазначених учених, постійні зміни економічного середовища, зростання рівня фінансових

загроз та розвиток сучасних ризиків зумовлюють необхідність подальшого дослідження проблематики управління фінансовими ризиками підприємства.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів управління фінансовими ризиками підприємства, аналіз ефективності системи управління фінансовими ризиками ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» та розроблення напрямів її вдосконалення з метою підвищення фінансової стійкості, платоспроможності та ефективності діяльності компанії.

Для реалізації поставленої мети у кваліфікаційній роботі необхідно виконати такі основні **завдання**:

- визначити економічну сутність фінансових ризиків підприємства та причина їх виникнення;
- розглянути класифікацію фінансових ризиків підприємства;
- узагальнити характеристику методів управління фінансовими ризиками підприємства;
- дослідити особливості управління грошовими потоками підприємства;
- дати загальна характеристику ТДВ «Страхова компанія «Гардіан»;
- здійснити аналіз фінансово-господарської діяльності ТДВ «Страхова компанія «Гардіан»;
- здійснити оцінку ефективності управління фінансовими ризиками ТДВ «Страхова компанія «Гардіан»;
- сформувати напрями вдосконалення управління фінансовими ризиками ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» в сучасних умовах.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є процес управління фінансовими ризиками ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» у процесі здійснення страхової діяльності.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні засади управління фінансовими ризиками страхової компанії, а також напрями підвищення

ефективності системи ризик-менеджменту ТДВ «Страхова компанія «Гардіан».

Методи дослідження. У процесі виконання кваліфікаційної роботи застосовано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів дослідження. Теоретичні аспекти сутності фінансових ризиків та системи управління ними досліджувалися за допомогою методів наукового узагальнення, системного підходу та теоретичного порівняння. Для оцінки фінансового стану та аналізу рівня фінансових ризиків ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» використано методи фінансового аналізу, порівняння, групування та графічного відображення результатів дослідження. Під час формування напрямів удосконалення системи управління фінансовими ризиками застосовано методи логічного узагальнення, систематизації та економічного обґрунтування.

Інформаційну основу кваліфікаційної роботи формують наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з питань управління фінансовими ризиками, нормативно-правові акти, статистичні й аналітичні матеріали, офіційна фінансова звітність, а також інформаційні матеріали та дані офіційного сайту ТДВ «Страхова компанія «Гардіан».

Інформація про практичне значення роботи, апробацію результатів дослідження. Основні положення та практичні результати дослідження були підтверджені на Міжнародній VI науковій конференції «Сучасний менеджмент організації: витоки, реалії та перспективи розвитку» (23 квітня 2026 року).

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається з анотації, вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний текст роботи становить 40 сторінок та містить 2 рисунки, 9 таблиць. Список використаних джерел містить 39 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

1.1. Економічна сутність фінансових ризиків підприємства та причина їх виникнення

Функціонування підприємств у сучасних умовах господарювання супроводжується значною кількістю ризиків, серед яких особливе місце займають фінансові ризики. Саме фінансові ризики можуть суттєво впливати на рівень фінансової стійкості, платоспроможності, прибутковості та загальної ефективності діяльності підприємства. Для страхових компаній проблема управління фінансовими ризиками є особливо актуальною, оскільки їх діяльність безпосередньо пов'язана з імовірністю виникнення фінансових втрат, зміною ринкової кон'юнктури, коливанням фінансових показників та необхідністю забезпечення стабільного виконання зобов'язань перед клієнтами. Саме тому дослідження економічної сутності фінансових ризиків та визначення їх особливостей є важливим завданням забезпечення ефективної діяльності підприємства.

У науковій літературі відсутній єдиний підхід до трактування поняття «фінансовий ризик», оскільки різні науковці розглядають його з позиції можливих фінансових втрат, невизначеності результатів діяльності, загрози втрати капіталу або погіршення фінансового стану підприємства. Автори Т. Борисова [2], Т. Кузьмінець, Ю. Перегняк [16] трактують фінансовий ризик як імовірність виникнення фінансових втрат у процесі здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства. Такий підхід ґрунтується на тому, що будь-яке управлінське рішення у сфері фінансів супроводжується невизначеністю та може призвести до недоотримання прибутку, втрати доходів, зниження ліквідності або погіршення фінансових результатів діяльності підприємства. У межах цього підходу фінансовий ризик

розглядається як можливість відхилення фактичних фінансових результатів від очікуваних показників діяльності.

Інший науковий підхід авторів О. Бездітко [1], О. Землячова, Л. Савочка [12], Є. Пожар [20] базується на тому, що сутність фінансового ризику із пов'язують загрозою втрати фінансової стійкості та виникнення кризових явищ у діяльності підприємства. Прихильники даного підходу розглядають фінансовий ризик як потенційну небезпеку погіршення фінансового стану підприємства, що може призвести до втрати платоспроможності, зростання заборгованості, дефіциту фінансових ресурсів або навіть банкрутства. Особливо актуальним такий підхід є для підприємств, діяльність яких залежить від зовнішніх економічних факторів, коливань фінансового ринку та нестабільності економічного середовища.

Водночас фінансові ризики доцільно розглядати не лише з позиції їх негативного впливу на фінансовий стан підприємства, прибутковості чи рівень платоспроможності, а і як важливий інструмент виявлення проблемних аспектів діяльності підприємства. Саме аналіз фінансових ризиків дозволяє своєчасно визначити слабкі сторони фінансово-господарської діяльності, виявити недоліки у системі управління, оцінити рівень ефективності використання фінансових ресурсів та встановити фактори, які можуть негативно впливати на результати діяльності підприємства [2; 14; 35].

Крім того, дослідження фінансових ризиків сприяє підвищенню якості управлінських рішень, оскільки дозволяє прогнозувати можливі фінансові загрози та формувати напрями їх мінімізації. У діяльності підприємства фінансові ризики можуть виступати своєрідним індикатором ефективності функціонування системи фінансового менеджменту, рівня фінансової стійкості та здатності підприємства адаптуватися до змін зовнішнього середовища. Саме тому ефективне управління фінансовими ризиками є важливою складовою забезпечення стабільного розвитку підприємства та підвищення його конкурентоспроможності.

Фінансовим ризиками як економічній категорії притаманні наступні ознаки що подані в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Ознаки фінансових ризиків

Ознака фінансових ризиків	Характеристика
Ймовірність виникнення	Фінансові ризики мають імовірнісний характер, оскільки їх виникнення залежить від впливу різних внутрішніх і зовнішніх факторів.
Невизначеність результатів	Наслідки фінансових ризиків неможливо точно передбачити, що ускладнює процес прийняття управлінських рішень.
Можливість фінансових втрат	Реалізація фінансових ризиків може призвести до зниження прибутковості, втрати капіталу або погіршення фінансового стану підприємства.
Залежність від зовнішнього середовища	Рівень фінансових ризиків суттєво залежить від економічної ситуації, інфляційних процесів, змін валютного курсу та фінансового ринку.
Вплив на фінансову стійкість	Фінансові ризики безпосередньо впливають на ліквідність, платоспроможність та фінансову стабільність підприємства.
Динамічність	Рівень та характер фінансових ризиків можуть змінюватися залежно від умов діяльності підприємства та змін ринкового середовища.
Необхідність управління	Для мінімізації можливих негативних наслідків фінансові ризики потребують постійного контролю, оцінювання та управління.

Джерело: [1; 2; 16]

Фінансовий ризик не виникає безпідставно, оскільки його основою є процес формування, розподілу, використання та управління фінансовими ресурсами підприємства. Будь-яка фінансово-господарська операція, пов'язана із залученням капіталу, інвестуванням коштів, здійсненням розрахунків, формуванням доходів чи витрат, супроводжується певним рівнем невизначеності та ймовірністю виникнення фінансових втрат. Саме тому

фінансові ризики є невід'ємною складовою діяльності підприємства та безпосередньо пов'язані з ефективністю фінансового менеджменту, якістю управлінських рішень і здатністю підприємства адаптуватися до змін економічного середовища [16].

Основними причинами виникнення фінансових ризиків є:

- нестабільність економічного середовища? інфляційні процеси та коливання валютного курсу;
- зміни фінансового та страхового ринку;
- неефективно розроблена операційна стратегія, яка включає аналіз зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства;
- неефективне управління фінансовими ресурсами;
- недостатній рівень ліквідності підприємства та зростання рівня заборгованості;
- недостатній рівень фінансового контролю та моніторингу ризиків;
- помилки у прийнятті управлінських рішень;
- посилення конкурентної боротьби, недостатня якість товарів чи послуг;
- зміни законодавства та державного регулювання;
- зниження платоспроможності клієнтів і партнерів підприємства;
- вплив кризових і непередбачуваних факторів на діяльність підприємства [2; 16; 35].

Фінансові ризики відіграють важливу роль у системі фінансового менеджменту підприємства, оскільки вони безпосередньо впливають на процес формування та використання фінансових ресурсів, рівень фінансової стійкості, платоспроможності та ефективності діяльності підприємства. Саме фінансові ризики визначають рівень невизначеності під час прийняття фінансових рішень, здійснення інвестиційної діяльності, управління капіталом, формування доходів і витрат підприємства. У системі фінансового менеджменту фінансові ризики виступають важливим об'єктом управління, оскільки їх своєчасне виявлення, оцінювання та мінімізація дозволяє знизити

ймовірність виникнення фінансових втрат та забезпечити стабільність функціонування підприємства. Крім того, ефективне управління фінансовими ризиками сприяє підвищенню якості фінансового планування, оптимізації структури капіталу, покращенню системи фінансового контролю та забезпеченню більш ефективного використання фінансових ресурсів. Водночас фінансові ризики є важливим індикатором рівня ефективності фінансового менеджменту, оскільки їх зростання може свідчити про наявність проблем у системі управління підприємством, погіршення фінансового стану або недостатню ефективність управлінських рішень. Саме тому у сучасних умовах господарювання система фінансового менеджменту повинна бути орієнтована не лише на отримання прибутку, а й на забезпечення ефективного управління фінансовими ризиками та підтримання фінансової безпеки підприємства [2; 16].

Фінансові ризики здійснюють вплив на такі основні аспекти діяльності та стану підприємства:

- на фінансові показники: прибуток, рентабельність, ліквідність, платоспроможність, рівень доходів і витрат, обсяг грошових потоків, структура капіталу, рівень заборгованості, ділової активності;
- на фінансовий стан підприємства: фінансова стійкість, фінансова безпека, кредитоспроможність, інвестиційна привабливість, ринкова вартість підприємства;
- на результати діяльності підприємства: ефективність фінансового менеджменту, результативність операційної діяльності, стабільність функціонування підприємства, рівень конкурентоспроможності підприємства;
- на розвиток підприємства: можливість залучення інвестицій, доступ до кредитних ресурсів, реалізацію стратегічних цілей та забезпечення стабільного розвитку підприємства [1; 2; 16; 20].

1.2. Класифікація фінансових ризиків підприємства

Фінансові ризики підприємства характеризуються значною різноманітністю та можуть виникати у процесі здійснення фінансової, інвестиційної, операційної та страхової діяльності. Їх класифікація дозволяє більш детально дослідити причини виникнення ризиків, оцінити рівень їх впливу на діяльність підприємства та сформувати ефективну систему управління фінансовими ризиками. У науковій літературі фінансові ризики класифікують за різними ознаками залежно від джерел виникнення, характеру впливу, об'єкта ризику та можливих наслідків для підприємства. Основні види фінансових ризиків підприємства подано в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Види фінансових ризиків та їх характеристика

Вид фінансового ризику	Характеристика
Ризик ліквідності	Пов'язаний із можливістю втрати здатності підприємства своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання.
Кредитний ризик	Виникає у разі невиконання контрагентами або позичальниками своїх фінансових зобов'язань перед підприємством.
Валютний ризик	Обумовлений зміною валютних курсів, що може призвести до фінансових втрат підприємства.
Інвестиційний ризик	Пов'язаний із можливістю втрати вкладених фінансових ресурсів або недоотримання очікуваного доходу від інвестиційної діяльності.
Процентний ризик	Виникає внаслідок зміни процентних ставок на фінансовому ринку.
Інфляційний ризик	Пов'язаний зі знеціненням фінансових ресурсів та зниженням купівельної спроможності коштів у результаті інфляції.
Ризик втрати фінансової стійкості	Характеризує ймовірність погіршення фінансового стану підприємства та зниження рівня його фінансової незалежності.

продовження таблиці 1.2

Податковий ризик	Виникає внаслідок змін податкового законодавства або помилок у податковому плануванні та обліку.
Ризик неплатоспроможності	Пов'язаний із можливістю виникнення дефіциту фінансових ресурсів для виконання поточних зобов'язань підприємства.
Ризик банкрутства	Характеризує загрозу повної втрати фінансової стійкості та припинення діяльності підприємства.

Джерело: [5; 16; 18; 20; 35; 36].

З огляду на особливості функціонування системи менеджменту та ризик-менеджменту підприємства, фінансові ризики доцільно поділяти на зовнішні та внутрішні. Такий поділ пов'язаний із тим, що механізми управління ризиками значною мірою залежать від джерел їх виникнення та факторів впливу на діяльність підприємства. Якщо основний вплив на формування ризику здійснюють фактори зовнішнього середовища, то такі ризики належать до зовнішніх. У випадку, коли причиною виникнення ризику є внутрішні процеси діяльності підприємства, його доцільно відносити до внутрішніх фінансових ризиків.

До зовнішніх фінансових ризиків найчастіше відносять інфляційний, валютний, податковий, депозитний та дефляційний ризики. Особливістю цих ризиків є те, що підприємство практично не має можливості впливати на причини їх виникнення, оскільки вони формуються під впливом економічної ситуації, державного регулювання, змін фінансового ринку та інших зовнішніх факторів. Зовнішні фінансові ризики є характерними для більшості суб'єктів господарювання та можуть суттєво впливати на результати їх діяльності [35].

Внутрішні фінансові ризики безпосередньо пов'язані з особливостями діяльності підприємства, ефективністю системи управління та прийнятими управлінськими рішеннями. До таких ризиків доцільно відносити інвестиційні, кредитні, процентні ризики, ризики ліквідності, рентабельності, фінансової стійкості, оборотності активів, а також ризик втрати прибутковості

чи неефективного використання фінансових ресурсів. На відміну від зовнішніх ризиків, внутрішні фінансові ризики піддаються контролю, моніторингу та оптимізації з боку підприємства, що дозволяє формувати більш ефективну систему управління фінансовими ризиками [21; 35].

У науковій літературі фінансові ризики також доцільно класифікувати за ознакою причинно-наслідкового зв'язку, поділяючи їх на причинні та наслідкові. Такий підхід ґрунтується на тому, що фінансові ризики у діяльності підприємства не існують ізольовано, а перебувають у постійній взаємодії між собою. Виникнення одного виду ризику може стати причиною формування інших ризикових ситуацій та негативно впливати на різні напрями діяльності підприємства. Саме тому фінансові ризики займають важливе місце у системі ризик-менеджменту, оскільки вони безпосередньо впливають не лише на фінансову сферу, а й на результати виробничої, інвестиційної, операційної та управлінської діяльності підприємства.

Особливо чітко взаємозалежність фінансових ризиків проявляється в умовах економічної нестабільності та кризових явищ. У сучасних умовах фінансові ризики можуть спричинити виникнення виробничих, інвестиційних, кадрових, інноваційних та інших видів економічних ризиків. Водночас існує і зворотний взаємозв'язок, коли проблеми у виробничій або операційній діяльності підприємства призводять до погіршення фінансового стану, зниження ліквідності, втрати прибутковості чи виникнення ризику неплатоспроможності. Саме тому класифікація фінансових ризиків за причинно-наслідковою ознакою є важливою складовою формування ефективної системи управління ризиками, оскільки дозволяє своєчасно виявляти основні джерела виникнення ризиків та мінімізувати їх негативний вплив [5; 16; 36].

За масштабом впливу фінансові ризики доцільно поділяти на глобальні, загальнодержавні, регіональні, галузеві та локальні. Глобальні ризики формуються під впливом міжнародних економічних процесів та можуть впливати на фінансову систему багатьох держав і підприємств.

Загальнодержавні ризики пов'язані зі станом економіки країни, змінами законодавства, податкової політики чи фінансового регулювання. Регіональні та галузеві ризики залежать від особливостей розвитку окремих регіонів або сфер діяльності, тоді як локальні ризики виникають безпосередньо у діяльності конкретного підприємства [16; 18; 35].

Крім того, фінансові ризики можуть характеризуватися різними результатами їх впливу на діяльність підприємства. Залежно від можливих наслідків доцільно виокремлювати позитивні, нейтральні та негативні ефекти фінансових ризиків. Позитивний ефект може проявлятися у формуванні додаткового прибутку, отриманні доходів або підвищенні ефективності окремих фінансових операцій. Негативні ефекти пов'язані з виникненням фінансових втрат, зниженням прибутковості, погіршенням фінансової стійкості чи втратою капіталу підприємства. Нейтральний ефект характеризується ситуацією, коли наявність ризику не спричиняє суттєвих відхилень від запланованих результатів діяльності підприємства.

За етапами фінансово-господарської діяльності підприємства фінансові ризики поділяють на ризики залучення, використання, перетворення та розподілу фінансових ресурсів. Такий поділ дозволяє оцінити ризиковість окремих фінансових процесів та визначити найбільш проблемні напрями діяльності підприємства. За способом формування фінансових ресурсів доцільно виокремлювати ризики власних, залучених та позичених фінансових ресурсів, оскільки кожне джерело фінансування характеризується різним рівнем фінансової залежності та ризиковості [5; 18; 20].

Також фінансові ризики можна класифікувати за сегментами фінансового ринку. У цьому випадку доцільно виокремлювати ризики корпоративних і державних цінних паперів, валютні ризики, ризики міжбанківського кредитування та інші ризики фінансового ринку. Особливістю таких ризиків є їх взаємозалежність, оскільки зміни на одному сегменті фінансового ринку можуть спричинити коливання та негативні наслідки в інших сегментах [36].

1.3. Характеристика методів управління фінансовими ризиками підприємства

Управління ризиками спрямоване на своєчасне виявлення можливих загроз, оцінювання рівня їх впливу на діяльність підприємства та розроблення заходів щодо мінімізації негативних наслідків. Важливого значення набуває здатність підприємства прогнозувати виникнення ризикових ситуацій, оскільки це дозволяє своєчасно приймати управлінські рішення, спрямовані на запобігання фінансовим втратам або зниження рівня ризику. Ефективне управління фінансовими ризиками сприяє підвищенню фінансової стійкості, платоспроможності та забезпеченню стабільного розвитку підприємства. Процес управління фінансовими ризиками підприємства включає наступні основні етапи які подані на рисунку 1.1.

Рис. 1.1. Етапи управління фінансовими ризиками

Джерело: [5; 18; 20; 35]

Для забезпечення ефективного управління фінансовими ризиками підприємства використовують різноманітні методи, спрямовані на виявлення, оцінювання, мінімізацію та контроль можливих фінансових втрат. Вибір методів управління фінансовими ризиками залежить від специфіки діяльності підприємства, рівня ризиковості фінансових операцій, масштабів діяльності та впливу зовнішнього середовища. У науковій літературі найбільш поширеними є методи, що дозволяють знизити рівень ризику, уникнути можливих фінансових втрат або забезпечити компенсацію негативних наслідків ризикових ситуацій. Основні методи управління фінансовими ризиками подано в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Методи управління фінансовими ризиками організації

Метод управління	Характеристика
Уникнення ризику	Передбачає відмову від здійснення фінансових операцій або діяльності, що супроводжується високим рівнем ризику.
Мінімізація ризику	Спрямована на зниження ймовірності виникнення ризику або зменшення можливих фінансових втрат.
Диверсифікація	Полягає у розподілі фінансових ресурсів між різними напрямками діяльності чи активами для зниження рівня ризику.
Страховання ризиків	Передбачає передачу частини фінансових ризиків страховим компаніям з метою компенсації можливих збитків.
Хеджування	Використовується для захисту підприємства від несприятливих змін валютних курсів, процентних ставок або цін на фінансовому ринку.
Лімітування	Передбачає встановлення обмежень щодо обсягів фінансових операцій або рівня допустимого ризику.
Резервування	Полягає у формуванні резервів фінансових ресурсів для покриття можливих втрат у результаті реалізації ризиків.
Моніторинг і контроль	Спрямований на постійне спостереження за рівнем фінансових ризиків та своєчасне прийняття управлінських рішень.

Джерело: [5; 10; 18; 20; 35]

Лімітування фінансових ризиків передбачає встановлення підприємством певних граничних обмежень щодо обсягів фінансових ресурсів, витрат або здійснення окремих фінансових операцій. Основною метою такого методу є обмеження рівня можливих фінансових втрат та забезпечення контролю за рівнем допустимого ризику у процесі фінансово-господарської діяльності підприємства [7].

Хеджування є одним із методів управління фінансовими ризиками, який спрямований на захист підприємства від можливих несприятливих змін фінансового ринку, коливання валютних курсів, процентних ставок або зміни вартості окремих фінансових активів. Сутність хеджування полягає у проведенні фінансових операцій, які дозволяють знизити ймовірність виникнення фінансових втрат у майбутньому. Найчастіше даний метод використовується під час здійснення фінансових операцій, що пов'язані з високим рівнем невизначеності та ризику.

Хеджування фінансових ризиків здійснюється за допомогою використання спеціальних фінансових інструментів, серед яких:

- ф'ючерсні контракти;
- опціони;
- свопи;
- форвардні контракти;
- інші похідні фінансові інструменти [7; 36].

Механізм хеджування передбачає проведення підприємством протилежних фінансових операцій, що дозволяє компенсувати можливі фінансові втрати від основної діяльності або зміни ринкової ситуації. Основною перевагою хеджування є можливість стабілізації фінансових результатів діяльності підприємства та зниження рівня невизначеності при здійсненні фінансових операцій. Водночас використання хеджування потребує ґрунтовного аналізу фінансового ринку, прогнозування змін його кон'юнктури та високого рівня професійної підготовки фахівців. На нашу думку, використання хеджування може бути недоцільним у випадках:

- недостатнього рівня інформації щодо можливих фінансових ризиків;
- відсутності ефективної системи прогнозування ризикових ситуацій;
- стабільності валютного ринку чи процентних ставок;
- незначного рівня впливу ризику на діяльність підприємства [7; 24; 36].

Важливим методом мінімізації фінансових ризиків є диверсифікація діяльності підприємства, яка передбачає розподіл фінансових ресурсів між різними напрямками діяльності або об'єктами інвестування. Основною метою диверсифікації є зниження загального рівня ризику шляхом уникнення концентрації фінансових ресурсів в одному напрямі діяльності. Диверсифікація може здійснюватися у таких формах:

- вертикальна диверсифікація — розподіл ресурсів між різними видами діяльності;
- горизонтальна диверсифікація — розширення діяльності у межах споріднених напрямів діяльності підприємства [5; 10].

Використання диверсифікації дозволяє знизити рівень інвестиційних, виробничих та фінансових ризиків, однак у деяких випадках може призводити до підвищення ризиковості діяльності підприємства. Це пов'язано з недостатнім рівнем досвіду підприємства у нових сферах діяльності або неефективним управлінням фінансовими ресурсами.

Одним із найбільш поширених методів управління фінансовими ризиками є страхування. Даний метод передбачає передачу частини фінансових ризиків страховій компанії з метою компенсації можливих фінансових втрат у разі настання ризикової ситуації. Страхування фінансових ризиків дозволяє підвищити рівень фінансової безпеки підприємства та забезпечити стабільність його діяльності.

Водночас страхування фінансових ризиків є достатньо складним видом страхування, оскільки потребує проведення детального аналізу ризикових ситуацій та оцінки можливих фінансових втрат. Крім того, у сучасному законодавстві України питання класифікації та чіткого визначення фінансових

ризиків залишається недостатньо врегульованим, що ускладнює процес використання даного методу управління ризиками [10].

Важливим методом управління фінансовими ризиками є резервування ризиків, яке передбачає формування підприємством певного обсягу фінансових ресурсів для покриття можливих втрат у разі виникнення ризикових ситуацій. Сутність резервування полягає у створенні спеціальних резервних фондів або запасів коштів, що можуть бути використані для компенсації непередбачених витрат, зниження негативного впливу фінансових ризиків та забезпечення стабільності діяльності підприємства. Використання резервування дозволяє підвищити рівень фінансової безпеки, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства. Особливо важливе значення резервування має для страхових компаній, діяльність яких безпосередньо пов'язана з необхідністю формування страхових резервів для виконання зобов'язань перед клієнтами та забезпечення стабільного функціонування компанії.

Висновки до першого розділу

Розглянуто теоретичні аспекти управління фінансовими ризиками підприємства та визначено економічну сутність фінансових ризиків. Встановлено, що фінансові ризики є невід'ємною складовою фінансово-господарської діяльності підприємства та безпосередньо впливають на рівень фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності та ефективності діяльності суб'єкта господарювання. У процесі дослідження узагальнено основні наукові підходи до трактування поняття «фінансовий ризик», визначено характерні ознаки фінансових ризиків, причини їх виникнення та роль у системі фінансового менеджменту підприємства.

Досліджено класифікацію фінансових ризиків та встановлено, що фінансові ризики можуть виникати під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх

факторів діяльності підприємства. Визначено основні види фінансових ризиків, їх особливості та вплив на результати діяльності підприємства. Обґрунтовано, що фінансові ризики мають складний взаємопов'язаний характер, оскільки виникнення одного виду ризику може спричиняти появу інших ризикових ситуацій у діяльності підприємства.

Охарактеризовано основні етапи та методи управління фінансовими ризиками підприємства. Встановлено, що ефективне управління фінансовими ризиками передбачає своєчасне виявлення ризиків, оцінювання рівня їх впливу, прогнозування можливих наслідків та розроблення заходів щодо мінімізації негативного впливу ризиків на діяльність підприємства. Проаналізовано основні методи управління фінансовими ризиками, серед яких: диверсифікація, страхування, хеджування, резервування, лімітування та мінімізація ризиків. Визначено, що використання сучасних методів управління фінансовими ризиками сприяє підвищенню рівня фінансової безпеки, забезпеченню стабільності діяльності підприємства та покращенню ефективності фінансового менеджменту.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ТДВ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «ГАРДІАН»

2.1. Загальна характеристика ТДВ «Страхова компанія Гардіан»

ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» є фінансовою установою, основним видом діяльності якої є надання страхових послуг та забезпечення страхового захисту фізичних і юридичних осіб. Компанія здійснює укладання та обслуговування договорів страхування, формує страхові резерви, забезпечує виконання зобов'язань перед страхувальниками та проводить управління фінансовими ресурсами відповідно до вимог чинного законодавства України. Основною метою діяльності ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» є забезпечення фінансової стійкості, підвищення ефективності страхової діяльності та зміцнення конкурентних позицій на страховому ринку.

Товариство з додатковою відповідальністю страхова компанія «Гардіан», яка займає лідируючі позиції на ринку страхових послуг в Україні, та надає послуги фізичним та юридичним особам:

1. Повна назва: Товариство з додатковою відповідальністю «Страхова Компанія «Гардіан».
2. Скорочена назва: ТДВ СК «Гардіан».
3. Уповноважена юридична особа: Щучьєва Тетяна Андріївна.
4. Центральний офіс: м. Київ.

Товариство з додатковою відповідальністю «Страхова компанія «Гардіан» має майже 30-річний досвід роботи на ринку. Стабільно займаючи провідні позиції за сумами виплат страхових відшкодувань, Компанія входить до групи найбільших страхових організацій України за обсягом премій та величиною власних активів. Володіє багатьма ліцензіями на різні види обов'язкового і добровільного страхування, надає страхові послуги корпоративним і роздрібним клієнтам. Страхова компанія має філії по всій

території України, проте на окупованих територіях вони сьогодні не працюють.

Згідно Закону України «Про акціонерні товариства» установчим документом страхової компанії «Гардіан» є статут, який складається з 28 розділів, які включають в себе 99 статей. Згідно статуту предметом безпосередньої діяльності Товариства є страхування перестраховання і фінансова діяльність, пов'язана з формуванням, розміщенням страхових резервів та їх управління. ТДВ страхова компанія «Гардіан» у своїй діяльності керується законодавством України, зокрема законодавством, що регулює загальноєкономічну та інвестиційну діяльність.

Структура страхової компанії складається з 31 філії в різних містах України (та більше 600 відділень по території України). Кожний структурний підрозділ надає послуги, як і добровільного так, і обов'язкового страхування. Кожна з філій забезпечує формування посадових інструкцій працівників, які включають наступні обов'язки:

- проводити ідентифікацію клієнтів;
- здійснювати ідентифікацію особи, від імені або за доручення якої проводиться фінансова операція, а також встановлення вигодо набувача;
- з'ясувати інформацію передбачену Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» шляхом опитування клієнта(одержання від нього офіційних документів) та заповнення Опитувальника, який підписується клієнтом;
- забезпечувати конфіденційність отриманої інформації від клієнтів з питань фінансового моніторингу;
- проходити планові та позапланові навчання.

ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» здійснює діяльність на страховому ринку України вже близько тридцяти років. Компанія стабільно утримує провідні позиції за обсягом страхових виплат та входить до числа найбільших

страхових установ країни за показниками премій і розміром власних активів. Вона має широкий перелік ліцензій, що дозволяє надавати послуги як за обов'язковими, так і за добровільними видами страхування. Обслуговує як корпоративних, так і приватних клієнтів. Структура компанії включає мережу філій по всій Україні, однак на тимчасово окупованих територіях діяльність тимчасово призупинена.

До основних страхових продуктів які пропонує страхова компанія «Гардіан» відносять:

1. Автострахування:

- ОСЦПВ;
- Зелена карта;
- КАСКО.

2. Страхування від нещасних випадків;

3. Медичне страхування (ДМС);

4. Туристичне страхування;

5. Страхування майна:

- Квартира Експрес;
- Будинок Експрес.

Окрім того, страхова компанія «Гардіан» надає наступні види сервісів зі страхування фізичних та юридичних осіб, а саме:

- оплата страхових послуг чи внесків онлайн;
- продовження терміну дії страхового полісу;
- перевірити умови та терміни укладених договорів;
- авто аукціон.

Система корпоративного управління ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» являє собою сукупність взаємовідносин між Наглядовою радою, Правлінням, головним бухгалтером та контрольними органами, спрямовану на досягнення стратегічних цілей компанії, розподіл повноважень і відповідальності між ними, а також ефективний контроль за виконанням рішень згідно з

внутрішніми регламентами. Компанія функціонує як універсальна фінансова структура, основною сферою діяльності якої є корпоративне страхування, при цьому значну увагу приділяється роздрібному сегменту та розвитку онлайн-продажів і дистанційного обслуговування. Страхова компанія «Гардіан» активно впроваджує сучасні технології та орієнтується на підвищення якості сервісу й розширення цифрових каналів обслуговування.

ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» є українською небанківською фінансовою установою, яка здійснює страхову діяльність з 2007 року та зосереджується переважно на сегменті ризикового страхування (без страхування життя), маючи чинні ліцензії Національного банку України на здійснення багатьох класів страхування, що забезпечує можливість формування комплексних страхових рішень для громадян і бізнесу. Компанія характеризується достатнім рівнем ліквідності та стабільними фінансовими показниками, входить до складу МТСБУ й профільних професійних об'єднань, підтримує партнерські відносини з міжнародними перестраховиками та розвиває мережу представництв і каналів продажу на всій території України.

Ключовими цінностями страхової діяльності ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» є:

- надійність і фінансова стійкість;
- клієнтоорієнтованість (як на фізичних так і юридичних осіб, враховуючи економічні та політичні реалії);
- прозорість бізнес-процесів та надання страхових виплат;
- дотримання регуляторних вимог;
- дотримання принципів комплаєнсу;
- впровадження цифрових інструментів обслуговування, що в сукупності сприяє підвищенню якості страхових послуг і зміцненню довіри з боку страхувальників.

2.2. Аналіз фінансово-господарської діяльності ТДВ «Страхова компанія Гардіан»

На сьогодні ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» — це масштабна мережа регіональних офісів і агентств по всій Україні, співпраця з провідними світовими перестраховками, професійна команда з великим досвідом у страхуванні, оперативне врегулювання збитків. Компанія вирізняється індивідуальним підходом до клієнтів, ефективним асистентським супроводом і цілодобовою підтримкою через власний контакт-центр. Далі розглянемо ключові показники діяльності страхової компанії «Гардіан» за останні роки, що відображено у додатках А, Б а динаміка активів компанії подана у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Показники активів ТДВ «Страхова компанія «Гардіан»
за 2022-2024 роки, тис. грн.

Показники	2022	2023	2024	Відхилення 2024-2022 роки
Необоротні активи	310 270	655 124	614 472	304 202
Оборотні активи	392 277	380 356	365 835	-26 442
Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття	0	0	0	0
Всього активів	702 547	1 035 480	980 307	277 760

У 2022 році необоротні активи становили 310 270 тис. грн. Протягом 2023 року цей показник значно зріс до 655 124 тис. грн, а у 2024 році дещо зменшився до 614 472 тис. грн. Загальне зростання за аналізований період склало 304 202 тис. грн, що свідчить про активну інвестиційну діяльність компанії та збільшення обсягів капіталовкладень у довгострокові ресурси.

Оборотні активи у 2022 році дорівнювали 392 277 тис. грн, але протягом двох наступних років спостерігалось поступове їх скорочення. У 2023 році

показник зменшився до 380 356 тис. грн, а у 2024 – до 365 835 тис. грн. Таким чином, зниження оборотних активів за два роки склало 26 442 тис. грн, що може свідчити про спрямування частини оборотних коштів на інвестиції або скорочення обігових ресурсів.

Загальний обсяг активів у 2022 році складав 702 547 тис. грн. У 2023 році цей показник зріс до 1 035 480 тис. грн, але у 2024 році трохи зменшився до 980 307 тис. грн. Відносно 2022 року загальний приріст активів склав 277 760 тис. грн, що демонструє позитивну динаміку та укріплення фінансової стійкості компанії.

Аналіз пасивів ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» подано у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Показники пасивів ТДВ «Страхова компанія «Гардіан»
за 2022-2024 роки, тис. грн.

Показники	2022	2023	2024	Відхилення 2024-2022 роки
Власний капітал	245 026	315 309	350 331	105 305
Довгострокові зобов'язання та забезпечення	434 279	673 189	606 604	172 325
Поточні зобов'язання та забезпечення	23 242	46 982	23 373	131
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	0	0	0	0
Всього пасивів	702 547	1 035 480	980 307	277 760

У 2022 році обсяг власного капіталу становив 245 026 тис. грн, у 2023 він зріс до 315 309 тис. грн, а в 2024 – до 350 331 тис. грн. Загальне зростання за період склало 105 305 тис. грн, що свідчить про стабільне нарощування капітальної бази компанії та ефективне управління прибутками.

Цей показник у 2022 році дорівнював 434 279 тис. грн, у 2023 – 673 189 тис. грн, а у 2024 – 606 604 тис. грн. Попри незначне зниження в останньому

році, загальне зростання за період становить 172 325 тис. грн, що свідчить про активне залучення довгострокового фінансування, можливо, для реалізації інвестиційних проектів.

У 2022 році цей показник становив 23 242 тис. грн, у 2023 – 46 982 тис. грн, а у 2024 – 23 373 тис. грн. Загальна зміна за два роки склала лише 131 тис. грн, тобто залишилася майже на рівні 2022 року. Це може свідчити про стабільну політику управління поточними зобов'язаннями.

У 2022 році загальні пасиви компанії становили 702 547 тис. грн, у 2023 – 1 035 480 тис. грн, у 2024 – 980 307 тис. грн. Загальне зростання за період склало 277 760 тис. грн, що відповідає аналогічному приросту загальних активів, забезпечуючи баланс.

Аналіз фінансових результатів діяльності ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» подано у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Показники фінансових результатів діяльності ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» за 2022-2024 роки, тис. грн.

Показники	2022	2023	2024	Відхилення 2022-2024 роки
Чисті зароблені страхові премії	778 860	1 104 081	936 482	157 622
Валовий прибуток	603 722	703 505	420 950	-182 772
Інші операційні доходи	15 720	102 105	83 135	67 415
Фінансовий результат від операційної діяльності	-17 363	-37 318	-58 431	-41 068
Фінансовий результат до оподаткування	53 268	45 694	43 412	-9 856
Чистий фінансовий результат (чистий прибуток)	13 003	721	6 829	-6 174

Аналіз фінансових результатів страхової компанії за 2022–2024 роки свідчить про зміни у ключових показниках діяльності, які варто розглядати з урахуванням впливу ринкових умов та внутрішньої стратегії компанії.

У період з 2022 по 2024 рік чисті зароблені страхові премії зросли з 778 860 тис. грн до 936 482 тис. грн, що становить приріст у 157 622 тис. грн. Це демонструє збільшення клієнтської бази та довіру до страхових продуктів компанії. Водночас, валовий прибуток зазнав суттєвого зменшення – з 603 722 тис. грн у 2022 році до 420 950 тис. грн у 2024 році, тобто скоротився на 182 772 тис. грн. Така динаміка може свідчити про зростання витрат або зниження ефективності під час надання страхових послуг.

Інші операційні доходи за аналізований період зросли з 15 720 тис. грн до 83 135 тис. грн, що означає збільшення на 67 415 тис. грн. Це може бути результатом диверсифікації доходів або оптимізації внутрішніх ресурсів компанії. Проте фінансовий результат від операційної діяльності має негативну тенденцію: збитки поглибились з -17 363 тис. грн у 2022 році до -58 431 тис. грн у 2024 році. Від’ємне сальдо свідчить про необхідність перегляду операційної ефективності та зменшення витрат.

Щодо результату до оподаткування, він знизився з 53 268 тис. грн до 43 412 тис. грн, тобто на 9 856 тис. грн, що вказує на зменшення прибутковості до врахування податкових зобов’язань. Чистий фінансовий результат також продемонстрував нестабільність – з 13 003 тис. грн у 2022 році він впав до 6 829 тис. грн у 2024 році, що є зменшенням на 6 174 тис. грн.

Фінансові результати діяльності ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» у 2022–2024 роках характеризуються загальним зростанням обсягів страхового бізнесу при одночасній нестабільності показників прибутковості. Зокрема, чисті зароблені страхові премії зросли з 778 860 тис. грн у 2022 році до 936 482 тис. грн у 2024 році, що свідчить про розширення страхового портфеля та активізацію діяльності компанії. Водночас валовий прибуток скоротився на 182 772 тис. грн, що зумовлено зростанням страхових виплат і витрат на ведення діяльності. Незважаючи на від’ємний фінансовий результат від операційної діяльності, компанія зберігає позитивний результат до оподаткування (43 412 тис. грн у 2024 році) за рахунок інших фінансових доходів, що дозволяє забезпечувати загальну фінансову стійкість.

2.3. Оцінка ефективності управління фінансовими ризиками ТДВ «Страхова компанія Гардіан»

Загалом діяльність ТДВ «СК «Гардіан» у 2022–2024 роках демонструє здатність адаптуватися до складних економічних умов та воєнних викликів. Компанія продовжує нарощувати обсяги страхових премій, розширювати спектр послуг і вдосконалювати систему управління ризиками. Водночас зниження прибутковості та наявність операційних збитків свідчать про необхідність оптимізації витрат і підвищення ефективності основної діяльності. У цілому компанія зберігає стабільні позиції на ринку та має потенціал для подальшого розвитку в умовах трансформації страхового середовища.

SWOT-аналіз ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» дозволяє оцінити ключові фактори, що впливають на рівень фінансових ризиків та ефективність системи управління ними. Проведений аналіз свідчить, що компанія має низку сильних сторін, які позитивно впливають на рівень її фінансової стійкості та здатність протидіяти ризиковим ситуаціям. Зокрема, важливими перевагами є значний досвід діяльності на страховому ринку, високий рівень довіри клієнтів, сформована клієнтська база, широкий перелік страхових продуктів та підтримка міжнародної партнерської групи, що сприяє зміцненню фінансової безпеки компанії та зниженню окремих фінансових ризиків.

Водночас у діяльності ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» наявні певні слабкі сторони, які можуть підвищувати рівень фінансових ризиків. До них доцільно віднести недостатній рівень популяризації страхових послуг серед населення, необхідність удосконалення маркетингової політики та підвищення ефективності управління окремими фінансовими процесами. Крім того, компанія функціонує в умовах значного впливу зовнішніх фінансових ризиків, серед яких воєнні дії, інфляційні процеси, економічна та політична нестабільність, зниження платоспроможності населення, коливання валютного курсу та посилення конкуренції на страховому ринку. Разом із цим,

компанія має перспективи для зниження рівня фінансових ризиків шляхом розширення страхових послуг, розвитку нових напрямів страхування, удосконалення клієнтського сервісу та впровадження сучасних механізмів управління фінансовими ризиками.

Результати swot аналізу ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» подані у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Swot-аналіз ТДВ «Страхова компанія «Гардіан»

Сильні сторони	Можливості
компанія характеризується високим рівнем надійності та довіри з боку клієнтів, має значний досвід функціонування на страховому ринку, широку клієнтську базу та забезпечує якісне надання страхових послуг. Додатковою перевагою є різноманітність страхових продуктів і підтримка міжнародної партнерської групи «Гардіан», що підсилює фінансову стійкість та конкурентні позиції компанії.	перспективними напрямками розвитку є вихід на міжнародні страхові ринки, розширення сегменту недержавного пенсійного страхування, впровадження нових клієнтоорієнтованих програм і сервісів по всій території України, а також розробка спеціалізованих страхових продуктів, зокрема для військових та соціально вразливих категорій населення.
Слабкі сторони	Загрози
серед внутрішніх обмежень слід відзначити недостатній рівень обізнаності населення щодо страхових послуг, що знижує попит, а також потребу в удосконаленні маркетингової політики та інструментів просування страхових продуктів.	діяльність компанії відбувається в умовах значних зовнішніх ризиків, зокрема воєнних дій, економічної та політичної нестабільності, інфляційних процесів і зниження платоспроможності населення. Додатковий тиск створює посилення конкуренції на страховому ринку та знецінення національної валюти, що ускладнює забезпечення стабільної діяльності.

Джерело: власна розробка автора

Проведений SWOT-аналіз ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» свідчить, що компанія має достатній рівень внутрішнього потенціалу для забезпечення

стабільної діяльності та протидії фінансовим ризикам. Позитивний вплив на фінансову стійкість здійснюють високий рівень довіри клієнтів, значний досвід роботи на страховому ринку, широка клієнтська база та підтримка міжнародних партнерів. Водночас діяльність компанії супроводжується значними зовнішніми фінансовими ризиками, пов'язаними з воєнними діями, інфляційними процесами, нестабільністю економічного середовища, зниженням платоспроможності населення та посиленням конкуренції на страховому ринку. Це обумовлює необхідність постійного вдосконалення системи управління фінансовими ризиками, підвищення ефективності фінансового контролю та забезпечення стабільності фінансово-господарської діяльності ТДВ «Страхова компанія «Гардіан».

Також розрахуємо основні фінансові показники ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» протягом 2022-2024 років таблиця 2.5.

Таблиця 2.5

Показники оцінки фінансових ризиків ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» за 2022-2024 роки

Показник	2022	2023	2024	Відхилення 2024–2022 роки
Коефіцієнт автономії	0,35	0,3	0,36	0,01
Коефіцієнт фінансової залежності	0,65	0,7	0,64	-0,01
Коефіцієнт поточної ліквідності	16,88	8,1	15,65	-1,23
Рентабельність активів, %	1,85	0,07	0,7	-1,15
Рентабельність власного капіталу, %	5,31	0,23	1,95	-3,36
Частка власного капіталу у пасивах, %	34,9	30,4	35,7	0,8
Частка довгострокових зобов'язань у пасивах, %	61,8	65	61,9	0,1

Проведений аналіз показників оцінки фінансових ризиків ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» свідчить про наявність окремих ризикових аспектів у

діяльності компанії. Зокрема, коефіцієнт автономії у 2024 році становив 0,36, що свідчить про недостатній рівень фінансової незалежності та значну залежність компанії від залучених ресурсів. Водночас коефіцієнт фінансової залежності у 2024 році знизився до 0,64, що є позитивною тенденцією, однак рівень фінансових зобов'язань залишається достатньо високим. Позитивним фактором є високий рівень поточної ліквідності, який у 2024 році становив 15,65, що свідчить про здатність компанії своєчасно виконувати свої поточні зобов'язання.

Разом з тим результати аналізу свідчать про зниження ефективності використання фінансових ресурсів компанії. Зокрема, рентабельність активів знизилася з 1,85 % у 2022 році до 0,70 % у 2024 році, а рентабельність власного капіталу скоротилася на 3,36 %. Негативною тенденцією є також збільшення від'ємного фінансового результату від операційної діяльності, який у 2024 році становив -58 431 тис. грн. Це свідчить про наявність операційних та фінансових ризиків, що можуть негативно впливати на рівень фінансової стійкості та ефективність діяльності ТДВ «Страхова компанія «Гардіан».

Позитивним для ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» збільшення рівня чистого прибутку у 2024 році, що дає можливість більш ефективно управляти фінансовими ресурсами та проводити страхову діяльність (рисунок 2.1). Водночас динаміка чистого прибутку ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» протягом 2022–2024 років свідчить про нестабільність фінансових результатів діяльності компанії та наявність окремих фінансових ризиків. Незважаючи на зростання чистого прибутку у 2024 році порівняно з 2023 роком, його рівень залишається нижчим за показник 2022 року, що свідчить про зниження ефективності використання фінансових ресурсів та вплив зовнішніх і внутрішніх ризикових факторів на діяльність страхової компанії. Водночас позитивна динаміка прибутку у 2024 році свідчить про поступову адаптацію ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» до складних умов функціонування та підвищення ефективності окремих напрямів фінансового управління.

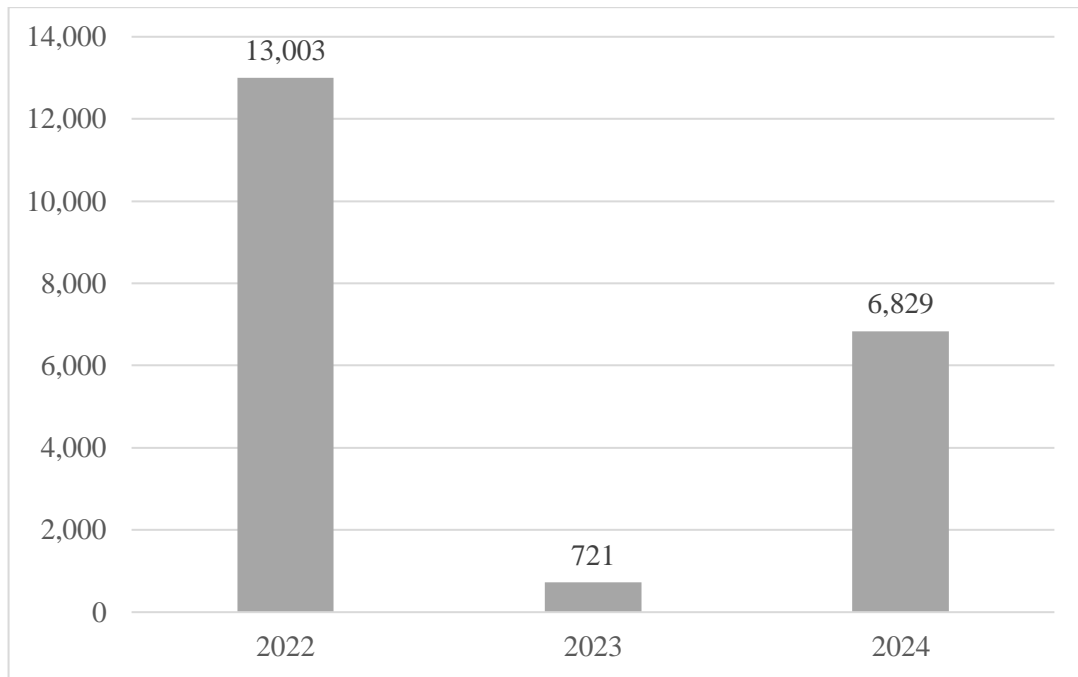

Рис. 2.1. Динаміка чистого прибутку ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» протягом 2022-2024 років, тис грн

Отже, проведена оцінка ефективності управління фінансовими ризиками ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» свідчить, що компанія загалом зберігає стабільні позиції на страховому ринку та має достатній рівень фінансового потенціалу для забезпечення подальшої діяльності. Водночас результати аналізу підтвердили наявність окремих фінансових ризиків, пов'язаних зі зниженням прибутковості, залежністю від залучених ресурсів, нестабільністю зовнішнього середовища та негативним впливом воєнних і економічних факторів. Проведений SWOT-аналіз та оцінка фінансових показників дозволили визначити основні проблемні аспекти діяльності компанії та підтвердили необхідність постійного вдосконалення системи управління фінансовими ризиками. У сучасних умовах важливого значення для ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» набуває підвищення ефективності фінансового контролю, оптимізація витрат, удосконалення механізмів управління ризиками та забезпечення належного рівня фінансової стійкості й платоспроможності компанії.

Висновки до другого розділу

Проведено аналіз фінансово-господарської діяльності ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» та здійснено оцінку ефективності управління фінансовими ризиками компанії. Встановлено, що протягом 2022–2024 років компанія зберігала стабільні позиції на страховому ринку та забезпечувала поступове зростання окремих фінансових показників. Зокрема, обсяг активів ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» у 2024 році становив 980 307 тис. грн, що на 277 760 тис. грн більше порівняно з 2022 роком. Власний капітал компанії зріс на 105 305 тис. грн і у 2024 році становив 350 331 тис. грн, що свідчить про зміцнення фінансової бази та підвищення рівня фінансової стійкості страхової компанії.

Разом з тим результати аналізу показали наявність окремих проблемних аспектів та фінансових ризиків у діяльності ТДВ «Страхова компанія «Гардіан». Зокрема, у 2024 році фінансовий результат від операційної діяльності становив -58 431 тис. грн, що на 41 068 тис. грн гірше порівняно з 2022 роком. Також спостерігається зниження показників рентабельності активів та власного капіталу, що свідчить про погіршення ефективності використання фінансових ресурсів компанії.

У процесі дослідження проведено SWOT-аналіз ТДВ «Страхова компанія «Гардіан», який дозволив визначити основні сильні та слабкі сторони компанії, а також оцінити вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на рівень фінансових ризиків. Встановлено, що значний вплив на діяльність компанії здійснюють воєнні дії, інфляційні процеси, економічна нестабільність, зниження платоспроможності населення та посилення конкуренції на страховому ринку. Разом із цим компанія має достатній потенціал для подальшого розвитку, зокрема за рахунок удосконалення системи управління фінансовими ризиками, оптимізації витрат, розширення страхових послуг та підвищення ефективності фінансового контролю.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ ТДВ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «ГАРДІАН» В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Ефективне управління фінансовими ризиками є важливою складовою забезпечення стабільності діяльності страхових компаній, особливо в умовах сучасної економічної нестабільності, воєнних викликів та високого рівня невизначеності фінансового середовища. Для ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» питання удосконалення системи управління фінансовими ризиками набуває особливого значення, оскільки діяльність страхової компанії безпосередньо пов'язана з необхідністю забезпечення платоспроможності, формування достатнього рівня страхових резервів, підтримання фінансової стійкості та ефективного використання фінансових ресурсів. В умовах зростання конкуренції на страховому ринку, інфляційних процесів, нестабільності валютного ринку та зниження платоспроможності населення виникає необхідність постійного вдосконалення механізмів управління фінансовими ризиками, підвищення ефективності фінансового контролю та забезпечення адаптації діяльності компанії до змін зовнішнього середовища. Саме ефективне управління фінансовими ризиками дозволяє мінімізувати можливі фінансові втрати, забезпечити стабільність фінансово-господарської діяльності та підвищити рівень фінансової безпеки страхової компанії.

Результати проведеного у другому розділі аналізу показали, що діяльність ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» супроводжується низкою фінансових ризиків, які можуть негативно впливати на рівень прибутковості, фінансової стійкості та ефективності діяльності компанії. Незважаючи на позитивну динаміку окремих фінансових показників, зокрема зростання активів, страхових премій та власного капіталу, у діяльності компанії спостерігаються окремі проблемні аспекти, пов'язані зі зниженням рентабельності, збільшенням операційних збитків та значним впливом зовнішніх економічних факторів. Це обумовлює необхідність розроблення комплексних напрямів

удосконалення системи управління фінансовими ризиками ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» (таблиця 3.1), які повинні бути спрямовані на підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами, оптимізацію витрат, удосконалення системи фінансового контролю, підвищення ефективності страхових операцій та забезпечення стабільного розвитку компанії в сучасних умовах господарювання.

Таблиця 3.1

Напрями удосконалення системи управління фінансовими ризиками ТДВ «Страхова компанія «Гардіан»

Напрямок удосконалення	Характеристика
Удосконалення системи оцінки та моніторингу фінансових ризиків	Передбачає впровадження постійного аналізу фінансових ризиків, оцінки рівня їх впливу на діяльність компанії та формування системи оперативного реагування на ризикові ситуації.
Оптимізація структури страхових резервів і капіталу	Спрямована на забезпечення достатнього рівня страхових резервів, підтримання платоспроможності компанії та підвищення рівня фінансової стійкості.
Підвищення ефективності управління страховим портфелем	Передбачає диверсифікацію страхових продуктів, зниження рівня збитковості страхових операцій та оптимізацію структури страхових послуг відповідно до потреб ринку.
Впровадження цифрових технологій та автоматизації управління ризиками	Полягає у використанні сучасних інформаційних систем, автоматизованого аналізу ризиків, цифрових сервісів та технологій для підвищення ефективності фінансового контролю й управління страховою діяльністю.
Удосконалення системи фінансового контролю та внутрішнього аудиту	Спрямоване на підвищення ефективності контролю за використанням фінансових ресурсів, своєчасне виявлення ризикових операцій та запобігання фінансовим втратам компанії.

Удосконалення системи оцінки та моніторингу фінансових ризиків ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» повинно бути спрямоване на формування ефективного механізму постійного контролю за рівнем фінансових ризиків та своєчасного реагування на ризикові ситуації. Для страхової компанії важливого значення набуває регулярне проведення аналізу фінансового стану, оцінка рівня ліквідності, платоспроможності, прибутковості та ризику виникнення фінансових втрат. Крім того, доцільним є впровадження системи прогнозування можливих фінансових загроз, що дозволить своєчасно виявляти проблемні аспекти діяльності компанії та мінімізувати негативний вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на результати діяльності страховика.

Важливим елементом удосконалення системи управління фінансовими ризиками є використання сучасних аналітичних інструментів та цифрових технологій для проведення оперативного моніторингу ризикових ситуацій. Це дозволить підвищити швидкість прийняття управлінських рішень та забезпечити більш ефективне реагування на зміни зовнішнього середовища. Крім того, постійний моніторинг фінансових ризиків сприятиме зміцненню фінансової стійкості ТДВ «Страхова компанія «Гардіан», підвищенню рівня фінансової безпеки та забезпеченню стабільного розвитку компанії.

Оптимізація структури страхових резервів і капіталу є одним із ключових напрямів забезпечення фінансової стійкості ТДВ «Страхова компанія «Гардіан». Ефективне формування страхових резервів дозволяє забезпечити своєчасне виконання зобов'язань перед клієнтами та знизити рівень фінансових ризиків у процесі здійснення страхової діяльності. Водночас важливого значення набуває забезпечення раціональної структури капіталу компанії, що дозволить зменшити рівень фінансової залежності, підвищити платоспроможність та забезпечити стабільність функціонування страхової компанії в умовах економічної нестабільності.

Важливим напрямом удосконалення управління фінансовими ризиками ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» є підвищення ефективності управління страховим портфелем. Саме від якості формування страхового портфеля

залежить рівень прибутковості страхової діяльності, фінансової стійкості та здатності компанії мінімізувати можливі фінансові втрати. Раціональне управління страховим портфелем дозволяє забезпечити оптимальне співвідношення між рівнем ризику та фінансовими результатами діяльності страхової компанії.

Підвищення ефективності управління страховим портфелем повинно передбачати:

- диверсифікацію страхових продуктів з метою зниження концентрації ризиків;
- розширення переліку страхових послуг відповідно до потреб клієнтів;
- зниження рівня збитковості окремих страхових операцій;
- удосконалення системи оцінки страхових ризиків під час укладання договорів страхування;
- підвищення ефективності перестраховування для мінімізації можливих фінансових втрат;
- проведення постійного аналізу прибутковості страхових продуктів і напрямів діяльності компанії;
- удосконалення системи аналізу клієнтської бази та оцінки потреб страхувальників;
- розроблення нових страхових продуктів з урахуванням сучасних ризиків та потреб ринку;
- посилення контролю за рівнем страхових виплат і збитковістю окремих видів страхування.

У сучасних умовах цифровізації економіки важливого значення для страхових компаній набуває використання сучасних інформаційних технологій та автоматизація фінансових процесів. Для ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» впровадження цифрових технологій є важливим напрямом підвищення ефективності управління фінансовими ризиками, якості фінансового контролю та швидкості прийняття управлінських рішень. Крім того, використання цифрових інструментів дозволяє підвищити рівень конкурентоспроможності

компанії, покращити якість обслуговування клієнтів та забезпечити більш ефективний моніторинг фінансових ризиків.

Впровадження цифрових технологій та автоматизації управління фінансовими ризиками повинно включати:

- використання сучасних інформаційних систем для аналізу та контролю фінансових ризиків;
- автоматизацію процесів оцінки страхових ризиків та обробки інформації;
- впровадження цифрових сервісів для підвищення якості обслуговування клієнтів;
- використання аналітичних програм для прогнозування можливих фінансових втрат;
- удосконалення системи електронного документообігу та фінансового контролю;
- підвищення рівня кібербезпеки та захисту фінансової інформації компанії.

Удосконалення системи фінансового контролю та внутрішнього аудиту ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» повинно бути спрямоване на забезпечення ефективного контролю за використанням фінансових ресурсів та своєчасне виявлення ризикових операцій. Важливого значення набуває проведення постійного внутрішнього аудиту фінансово-господарської діяльності, контроль за формуванням страхових резервів, оцінка ефективності фінансових операцій та запобігання можливим фінансовим втратам. Крім того, удосконалення системи фінансового контролю сприятиме підвищенню рівня фінансової безпеки, забезпеченню прозорості діяльності компанії та зміцненню її конкурентних позицій на страховому ринку.

Особливу увагу доцільно приділяти контролю за рівнем витрат, ефективністю використання фінансових ресурсів та своєчасністю виконання фінансових зобов'язань компанії. Важливим напрямом є також удосконалення системи внутрішньої звітності та підвищення оперативності обміну

фінансовою інформацією між структурними підрозділами компанії. Це дозволить своєчасно виявляти проблемні аспекти діяльності та приймати ефективні управлінські рішення щодо мінімізації фінансових ризиків.

Висновки до третього розділу

Обґрунтовано основні напрями удосконалення управління фінансовими ризиками ТДВ «Страхова компанія «Гардіан». Встановлено, що в сучасних умовах функціонування страхової компанії важливого значення набуває підвищення ефективності системи оцінки та моніторингу фінансових ризиків, удосконалення структури страхових резервів і капіталу, підвищення ефективності управління страховим портфелем, впровадження цифрових технологій та посилення системи фінансового контролю і внутрішнього аудиту. Запропоновані напрями спрямовані на мінімізацію можливих фінансових втрат, підвищення рівня фінансової стійкості, забезпечення стабільності діяльності компанії та підвищення ефективності використання фінансових ресурсів.

У процесі дослідження встановлено, що ефективне управління фінансовими ризиками повинно базуватися на комплексному підході, який передбачає поєднання сучасних механізмів фінансового контролю, цифрових технологій, системи прогнозування ризиків та постійного моніторингу фінансового стану компанії. Реалізація запропонованих напрямів удосконалення дозволить ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» підвищити рівень платоспроможності, забезпечити більш ефективне управління страховими операціями, знизити рівень ризиковості діяльності та зміцнити конкурентні позиції на страховому ринку. Крім того, удосконалення системи управління фінансовими ризиками сприятиме підвищенню рівня фінансової безпеки компанії та забезпеченню її стабільного розвитку у довгостроковій перспективі.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі досліджено теоретичні та практичні аспекти управління фінансовими ризиками підприємства та проведено оцінку ефективності системи управління фінансовими ризиками ТДВ «Страхова компанія «Гардіан». У процесі дослідження встановлено, що фінансові ризики є важливою складовою діяльності будь-якого підприємства та безпосередньо впливають на рівень фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності, прибутковості та загальної ефективності функціонування суб'єкта господарювання. Узагальнення наукових підходів до визначення сутності фінансових ризиків дозволило встановити, що фінансові ризики виникають у результаті впливу внутрішніх і зовнішніх факторів та супроводжують усі етапи фінансово-господарської діяльності підприємства. У роботі також досліджено основні види фінансових ризиків, їх класифікацію, особливості прояву та методи управління, серед яких особливе значення мають диверсифікація, страхування, хеджування, резервування та фінансовий контроль.

У другому розділі проведено аналіз фінансово-господарської діяльності ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» та оцінено ефективність управління фінансовими ризиками компанії. Встановлено, що протягом 2022–2024 років компанія зберігала стабільні позиції на страховому ринку, про що свідчить зростання активів на 277 760 тис. грн, власного капіталу на 105 305 тис. грн та чистих зароблених страхових премій на 157 622 тис. грн. Водночас результати аналізу показали наявність окремих проблемних аспектів діяльності, зокрема зниження рентабельності активів та власного капіталу, збільшення від'ємного фінансового результату від операційної діяльності та значну залежність від залучених ресурсів. Проведений SWOT-аналіз підтвердив, що діяльність компанії супроводжується впливом значних зовнішніх фінансових ризиків, серед яких воєнні дії, інфляційні процеси, нестабільність економічного середовища, зниження платоспроможності населення та посилення конкуренції на страховому ринку.

У третьому розділі обґрунтовано основні напрями удосконалення управління фінансовими ризиками ТДВ «Страхова компанія «Гардіан». Запропоновано удосконалення системи оцінки та моніторингу фінансових ризиків, оптимізацію структури страхових резервів і капіталу, підвищення ефективності управління страховим портфелем, впровадження цифрових технологій та автоматизації управління ризиками, а також посилення системи фінансового контролю та внутрішнього аудиту. Реалізація запропонованих заходів дозволить підвищити рівень фінансової стійкості та платоспроможності компанії, забезпечити більш ефективне використання фінансових ресурсів, знизити рівень фінансових ризиків та зміцнити конкурентні позиції ТДВ «Страхова компанія «Гардіан» на страховому ринку. Отже, результати проведеного дослідження підтверджують необхідність постійного вдосконалення системи управління фінансовими ризиками як важливої складової забезпечення стабільного розвитку страхової компанії в сучасних умовах господарювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бездітко О.Є. Управління фінансовими ризиками підприємства. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2020. Вип. 3. С. 43–49.
2. Белоусова С.В. Механізм управління фінансовими ризиками промислових підприємств. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2019. № 3 (19). С. 277–293.
3. Борисова Т.М. Теоретичні аспекти управління ризиком на підприємстві. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 7 (49). С. 116-121.
4. Бланк І. О. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник. Київ: Ельга. 2011. 512 с.
5. Васильєва Т.А., Леонов С.В., Кривич Я.М. Економічний ризик: методи оцінки та управління: навчальний посібник. Суми: ДВНЗ «У АБС НБУ», 2015. 208 с.
6. Вишнівська Б. Методи мінімізації фінансових ризиків. *Економіст*. 2017. № 6. С. 58-59.
7. Герасименко І.О., Бондар А.О. Ключові елементи системи моніторингу фінансових ризиків підприємства. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти «Молодь - аграрній науці і виробництву». Інноваційні пріоритети у розвитку економіки та менеджменту, м. Біла Церква, 14 квітня 2023 р., С. 12-14.
8. Гречко А.В., Гербеда М.В. Вплив фінансових ризиків на результати діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2012. № 3. С. 56-61
9. Добринь С.В. Управління фінансовими ризиками підприємства. *Ефективна економіка*. 2015. № 5.
URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4073>
10. Донець Л.І. Економічні ризики та методи їх вимірювання: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2016. 312 с.

11. Євтух О. Т., Євтух О. О. Фінансовий менеджмент для магістрів і не тільки : навчальний посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 456 с.
12. Землячова О.А., Савочка Л.С. Класифікація фінансових ризиків та методи їх зниження. *Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції*. 2012 № 3. URL: <http://fbi.cfuv.ru/wp-content/uploads/2017/09/009zeml.pdf>.
13. Косова Т. Д. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2013. 440 с.
14. Костецький В.В., Бутов А.М. Напрями побудови системи управління фінансовими ризиками на підприємстві. *Український журнал прикладної економіки*. 2016. Том 1. № 3. С. 60–66.
15. Кравчук О. М. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: навчальний посібник / О. М. Кравчук, В. П. Лещук. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 504 с.
16. Кузьмінець Т.Г., Перегняк Ю.А. Управління фінансовими ризиками підприємства в умовах ринкової економіки. *Молодий вчений*. 2017. № 12 (52). С. 677–680.
17. Куліш Г.П., Родніченко І.В. Вплив фінансових ризиків на результати діяльності підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Випуск 25. С. 98–103.
18. Орлик О.В. Фінансові ризики в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. *Інноваційна економіка*. 2016. № 5–6 [63]. С. 218–223.
19. Основи економічного аналізу: навчально-методичний посібник / В. М. Микитюк, Т. М. Паламарчук, О. П. Русак та ін.; за ред. В. М. Микитюка. Житомир : Рута, 2018. 440 с.
20. Пожар Є.П. Аналіз фінансових ризиків та методи їх нейтралізації на підприємстві. *Інфраструктура ринку*. 2020. Випуск 43. С. 387–391.
21. Портоварас Т.Р. Методологічні аспекти аналізу фінансових ризиків як інструменту управління ними. *Світ фінансів*. 2018. № 3 (56). URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sl7/article/view/1088>.

22. Про страхування. Закон України № 1909-IX від 18.11.2021 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text>
23. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Закон України № 1961-IV від 17.08.2012 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1961-15#Text>
24. Таран О.В. Сучасні питання проблематики ризиків фінансової сфери діяльності підприємств: теоретичні узагальнення та прикладний аналіз. Харків: Константа. 2014. 108 с.
25. Товариство з додатковою відповідальністю «Страхова компанія «Гардіан». Офіційний сайт. URL: <https://grdn.com.ua/>
26. Трегубов О. С. Економіка підприємства: навчальний посібник. О. С. Трегубов та ін. Вінниця : ТВОРИ, 2019. 228 с.
27. Трусова Н. В., Терещенко М. А. Фінансовий аналіз підприємства: методика та практика: навчальний посібник. 2-ге вид. Мелітополь : Мелітоп. міськ. друк., 2019. 272 с.
28. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: монографія / А.О. Єпіфанов, О.Л. Пластун, В.С. Домбровський [та ін.]; за заг. ред. д-ра екон. 77 наук, проф. А.О. Єпіфанова. Суми: ДВНЗ «У АБС НБУ», 2019. 295 с.
29. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / О.О. Терещенко, Я.І. Невмержицький, А.П. Куліш та ін.; За заг. ред. О.О. Терещенка. Київ: КНЕУ, 2013. 312 с.
30. Фінансовий менеджмент: підручник / [А.М.Поддєрьогін, Н.Д.Бабяк та ін.]; кер. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. 2-ге видання, перероблене. Київ: КНЕУ, 2017. 534 с.
31. Фінансовий менеджмент: підручник / [А. М. Поддєрьогін, Н. Д. Бабяк М. Д. Білик та ін.] ; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 2-ге видання, перероблене. Київ : КНЕУ, 2017. 534 с.

32. Фінансовий менеджмент: електронний навчальний посібник / І.А. Бігдан, Л.І. Лачкова, В.М. Лачкова, О.В. Жилякова. Харків : ХДУХТ, 2017. 197 с.
33. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навчальний посібник. Терещенко О.О. Київ: КНЕУ, 2013. 554 с.
34. Філіноненко О.Т. Фінансова діяльність підприємств: посібник. Київ: Ельга, Ніка-Центр, 2012. 260 с.
35. Хлістунова Н.В. Фінансові ризики і платоспроможність підприємств. Актуальні проблеми економіки. 2013. № 7(25). С. 63-68.
36. Шевченко Н.В., Копитко М.І. Менеджмент безпеки організації: навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2025. 274 с.
37. Шевченко Н. В., Мельник С. І. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник у схемах і таблицях. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 224 с.
38. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент: підручник. Київ : Знання, 2016. 439 с.
39. Школьник І.О. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник. Київ : Ліра-К, 2015. 301 с.

Додатки